

ALTERNATIVT FÖRSLAG

Socialt hållbart Borås – arbetet framåt

Kommunstyrelsens beslut

Att utvärdera de insatser som skett under Socialt hållbart.

Att utifrån utvärderingen ge stadsdirektören ges i uppdrag att utarbeta en strategisk plan för det fortsatta arbetet framåt gällande Socialt hållbart Borås för att beslutas i Kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Insatserna inom Socialt hållbart behöver utvärderas grundligt innan en ny strategisk plan utformas. Detta för att erhålla kunskap huruvida det är rätt saker som görs och att arbetet som sker ger efterfrågad effekt. Socialt hållbart Borås har nu varit igång sedan 2018 och välfärdsbokslutet visar inte att segregationen har minskat.

Inför 2025 föreslås en fortsatt och intensifierad satsning för att stärka och vidareutveckla arbetet med Socialt hållbart Borås. Förslaget är att rikta arbetet mot ett specifikt effektmål – målet om att Borås inte ska ha några områden med socioekonomiska utmaningar där ett första delmål är att Borås inte ska ha några särskilt utsatta områden år 2030. Arbetet ska ha en inriktning på förebyggande, främjande och åtgärdande insatser. Samtidigt föreslås arbetet med övriga effektmål i högre grad styras inom ramarna för de respektive grunduppdrag som fastställs i reglementen, ägardirektiv och befintliga samarbetsstrukturer. Kommunstyrelsen föreslår att stadsdirektören ges i uppdrag att utarbeta en strategisk plan för det fortsatta arbetet framåt.

Det finns kvarvarande statsbidrag från Tillväxtverket. Dessa kvarvarande medel kommer att användas under 2025.

Ärendet i sin helhet

När Socialt hållbart Borås startade 2018 var intentionen att gemensamt kraftsamla för att motverka segregation och ojämlika livsvillkor. Det skulle göras på två nivåer, både genom att förstärka stadens kärnverksamheter i deras välfärdsuppdrag men också genom att utveckla den sektorsövergripande styrningen. Socialt hållbart Borås har inte formellt definierats som ett projekt, men dess organisatoriska struktur har varit fastställd fram till och med år 2024.

Insatserna inom Socialt hållbart behöver utvärderas grundligt innan en ny strategisk plan utformas. Detta för att erhålla kunskap huruvida det är rätt saker som görs och att arbetet som sker ger efterfrågad effekt. Socialt hållbart Borås har nu varit igång sedan 2018 och välfärdsbokslutet visar inte att segregationen har minskat.

Inför 2025 föreslås nu en fortsatt och intensifierad satsning för att stärka och vidareutveckla arbetet. Förslaget är att rikta arbetet mot ett specifikt effektmål – målet om att Borås inte ska ha några områden med socioekonomiska utmaningar, **där ett första delmål är att Borås inte ska ha några särskilt utsatta områden år 2030**. Samtidigt föreslås arbetet med övriga effektmål i högre grad styras inom ramarna för de respektive grunduppdrag som fastställs i reglementen, ägardirektiv och befintliga samarbetsstrukturer.

Kommunstyrelsen föreslår att stadsdirektören ges i uppdrag att utarbeta en strategisk plan för det fortsatta arbetet framåt.

Det finns kvarvarande statsbidrag från Tillväxtverket. Dessa kvarvarande medel kommer att användas under 2025.

Bakgrund

Borås Stad var en av de 32 kommuner med särskilt utsatta områden som tilldelades medel från Tillväxtverket 2018. Borås Stad gjorde då en gemensam kraftsamling för att möta de utmaningarna som segregationen innebar. Kunskap om hur segregation är sammankopplat med ojämlika livsvillkor och erfarenheter från andra kommuner var grunden till den organisering som Socialt hållbart Borås har idag. Det är välkänt att de samhällsutmaningarna vi står inför behöver hanteras genom sektorsövergripande arbete och ha fokus på hela livscykeln. Det är också konstaterat att arbetet behöver ha en inriktning på **förebyggande**, främjande och åtgärdande insatser för att förhindra att segregationen går i arv. Utgångspunkten för de samordnade insatserna inom Socialt hållbart Borås är de effektmål som Kommunstyrelsen beslutat om, med avsikt att ha skapat de önskvärda effekterna inom en generation.

Styrningen idag

De uppsatta effektmålen har givit Socialt hållbart Borås det breda och generella perspektiv som krävs för ett komplext arbete. Arbetet har präglats av bred samverkan, tidiga och främjande insatser samt kunskapsbaserat arbete. **Dock har ett tydligt förebyggandeperspektiv saknats**. Fokus har varit att bygga en arbetsstruktur som är stark över förvaltnings- och bolagsgränser och som håller över tid.

Den sektorsövergripande styrningen har haft fokus på områdesutveckling som innebär att man tar ett helhetsgrepp inom ett geografiskt område och jobbar parallellt med flera insatser samtidigt. Insatserna är långsiktiga och ger mervärde till varandra. En grundläggande ingång har dessutom varit att insatserna inom områdesutvecklingen har haft en ambition om ett underifrånperspektiv. Syftet har varit att insatserna inte bör skapas av centralt utformade riktlinjer utan av det som framkommer i engagemang och idéer som utarbetats verksamhetsnära

och i dialog med invånare. Därigenom har arbetet hittills präglats av att i socioekonomiskt utsatta områden arbeta mycket nära civilsamhället och de boende för att stärka deras kapacitet att genomföra åtgärder som de bedömer angelägna.

Ekonomisk översyn 2018-2019 och effekterna hittills

- Statsbidrag Tillväxtverket 34,8milj.

Per år	Summa av belopp	Per målområde	Summa av belopp
2019	27 450	Förutsättningar för arbete	1 808 210
2020	4 606 150	Bostäder och hållbara miljöer	1 314 970
2021	7 633 486	God start i livet och goda uppväxtvillkor	2 637 347
2022	4 824 665	Områdesutveckling Norrby-Hässleholmen-Sjöbo	3 602 624
2023	8 250 447	Övergripande kostnader	7 869 779
2024	4 811 002	(2018-2021) ej specificerat målområde*	12 920 270
Totalsumma	30 153 199	Totalsumma	30 153 199

*Under åren 2018-2021 var budgeten inte kategoriserad efter målområden, därför går det inte heller att se hur medel fördelades mellan målområdena.

Att bedöma effekterna av insatser som tar ett generationsperspektiv är en utmaning, eftersom resultaten ofta manifesterar sig över långa tidsperioder. Många av de samhällsproblem som adresseras genom sådana insatser, såsom segregation, är djupt förankrade i komplexa faktorer som sträcker sig över flera generationer. Denna tidsaspekt försvårar möjligheten att omedelbart observera och utvärdera insatsernas effekter, vilket kan skapa osäkerhet kring vilken effekt åtgärderna har. Förändringar i sociala strukturer, beteenden och livsvillkor kan ta flera decennier att fullt ut realiseras, vilket ställer krav på långsiktig uppföljning och utvärdering av insatserna. Det är därför av yttersta vikt att utveckla robusta och flexibla mätmetoder som inte enbart fokuserar på kortsiktiga resultat, utan även inkluderar indikatorer som kan fånga upp långsiktiga effekter.

Inom Socialt hållbart Borås har därför fokus varit att följa segregationen över tid. Det är viktigt att komma ihåg att segregationen inte är statisk utan förändras över tid och går att påverka. Det går att få en bild av vad och vilka faktorer som påverkar ett områdes socioekonomiska förutsättningar och segregationen i stort. Genom ett sådant arbete ökar förutsättningarna att sätta in träffsäkra åtgärder för att minska och motverka segregationen och ojämlika livsvillkor.

En betydande del av kostnaderna har avsatts för strukturella åtgärder som har varit avgörande för att kraftsamla och möta verksamhetens ökade krav på sektorsövergripande samverkan. Kostnader gällande personalresurser har varit centrala, dels för att stärka samverkan mellan olika verksamhetsområden, dels för att säkerställa att organisationen är rustad med rätt kompetens för långsiktiga förändringsprocesser. Utöver det har utbildningsinsatser riktats mot att höja kompetensen om styrning kopplat till social hållbarhet och samverkan över sektorsgränser. En annan viktig investering har varit den tre år långa följeforskningen kring samverkan inom Socialt hållbart Borås. Följeforskarna har studerat tre arbeten i Borås Stad som representerar de vanligaste formerna av samverkan inom offentlig sektor. Det handlar om samverkan över förvaltningsgränser, mellan professioner och samverkan mellan Borås Stad, näringsliv och civilsamhälle. Resultatet av följeforskningen har bidragit till en möjlighet att strategiskt utveckla sektorsövergripande samverkan som håller över tid. Resultatet har också belyst hur olika sektorer tillsammans kan skapa synergier och åstadkomma resultat som är större än summan av de enskilda delarna. I en tid av ökande krav på effektivitet och minskande resurser blir sådan samverkan också allt mer avgörande för att den offentliga sektorn ska kunna uppfylla sina mål och möta de komplexa behov som segregation ställer.

Satsning i kommunikation och mobilisering kring Socialt hållbart Borås har utgjort en strategiskt betydelsefull resursallokering som underbyggt och förstärkt arbetets övergripande effektmål. Genom att systematiskt förmedla visionen om Socialt hållbart Borås och de uppsatta målsättningarna har man kunnat öka medvetenheten och delaktigheten bland berörda aktörer, vilket i sin tur har skapat förutsättningar för ökat engagemang. Denna satsning har resulterat i en breddad och fördjupad förståelse av arbetet med Socialt hållbart Borås, där insikten framträtt att samhällsutmaningar som segregation inte kan lösas av enskilda aktörer, utan genom sektorsövergripande samverkan och ett helhetsperspektiv kan hållbara och långsiktiga lösningar möjliggöras.

Investeringen har därmed inte enbart stärkt arbetets legitimitet, utan även lagt en stabil grund för långsiktiga och socialt hållbara utvecklingsprocesser kopplat till våra effektmål.

Resurser som tilldelats för strukturella åtgärder har möjliggjort en rad insatser som främjar mer jämlika livsvillkor på lång sikt, exempelvis genom implementeringen av Team Domino, socialrådgivare vid mötesplatserna, KAA och Skolan som arena. För att dessa insatser ska ha varaktig inverkan har det dock varit avgörande att långsiktiga åtgärder med direkt påverkan på boråsarna inte enbart initieras, utan också integreras och finansieras inom ramen för den ordinarie verksamheten. Detta tillvägagångssätt har minskat risken för att projekt avslutas när temporära medel tar slut och bidragit istället till en hållbar effekt genom att göra insatserna till en del av den ordinarie verksamheten.

Tillväxtverkets finansiering har därför inte bara fungerat som ett verktyg för att möjliggöra nya projekt utan har även haft ett strategiskt syfte att skapa en grund för långsiktigt hållbar utveckling. Sammanfattningsvis har det långsiktiga målet varit att dessa insatser inte bara ska vara temporära satsningar, utan bestående

delar av en strukturell förändring som bidrar till jämlika livsvillkor bland samtliga boråsare.

Arbetet framåt

Arbetet föreslås fortsätta i samma riktning som tidigare där fokus riktas på både linjestyrning och sektorsövergripande styrning. Det vill säga arbetet fortsätter bedrivas både på bredden, kopplat till grunduppdragen samt med fokus på ett särskilt område med socioekonomiska utmaningar enligt segregationsindexet, **där ett första delmål är att Borås inte ska ha några särskilt utsatta områden år 2030. Arbetet ska ha en inriktning på förebyggande, främjande och åtgärdande insatser.**

Att integrera socialt hållbart Borås i den ordinarie verksamheten

Exempel på linjära styrmedel är budget, organisation med ansvars- och mandatfördelning, program, planer och policys. De breda effektmålen behöver finnas i linjestyrningen, det vill säga integreras i de ordinarie verksamheternas alla delar, i allt från planering till genomförande och uppföljning. Det främsta motivet till att arbetet behöver utgå från integrering är att detta arbete inte ska bedrivas vid sidan av ordinarie verksamhet och bli till ett separat arbete i Borås Stad. Att integrera Socialt hållbart Borås handlar om att synliggöra hur förvaltningar och bolag påverkar livsvillkoren inom det område de har rådighet över. Det handlar också om hur de kan förändra och ställa om sitt arbete med respektive grunduppdrag så att det sker en omfördelning av resurser som påverkar livsvillkoren.

Detta kan ske genom att exempelvis utveckla ordinarie uppföljning utifrån ett helhetsperspektiv med fokus på samtliga hållbarhetsdimensioner så att den på ett bättre sätt möjliggör styrinformation om hur staden arbetar i sina grunduppdrag och i samverkan med andra för att påverka bland annat människors livsvillkor.

I styrning, uppföljning och samordning behöver därför analyser ges en mer framträdande plats då det är en grundläggande del i ett integreringsarbete. Stadenövergripande analyser behöver utvecklas och stärkas för att kunna göra gemensamma avvägningar och prioriteringar.

Genom analyser fås möjlighet att undersöka nämndernas och styrelsernas förutsättningar och incitament för att arbeta med hållbarhetsfrågorna, och därigenom också segregationen, i den strategiska frågan/området, både enskilt och i sektorsövergripande samverkan med andra. Analysen bör utgå från hur viktiga aspekter i arbetet, till exempel hur mål, beslut, prioriteringar, arbetsätt eller rutiner påverkar fördelning av, och tillgången till, likvärdiga livsvillkor.

Tvärsektoriell styrning - tydligare fokus i det stadenövergripande arbetet

Det är av stor betydelse att arbetet primärt bedrivs inom ramen för kärnuppdragen, vilka omfattar hela livscykelperspektivet. Samtidigt har samma breda anslag medfört svårigheter att förena stadens verksamheter i ett förändringsarbete

Förslaget är därför att rikta arbetet mot ett specifikt effektmål - att Borås inte ska ha några områden med socioekonomiska utmaningar, **där ett första delmål är att Borås inte ska ha några särskilt utsatta områden år 2030. Arbetet ska ha en inriktning på förebyggande, främjande och åtgärdande insatser.** Detta samtidigt som arbetet med de utpekade effektmålen i högre grad styrs inom ramarna för de respektive grunduppdrag som fastställs i reglementen, ägardirektiv och befintliga samarbetsstrukturer.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Kommunstyrelsen att stadsdirektören ges i uppdrag att utarbeta en strategisk plan för hur arbetet med Socialt hållbart Borås ska tas vidare, **som sedan beslutas av Kommunstyrelsen.**

Dock behöver insatserna inom Socialt hållbart behöver utvärderas grundligt innan en ny strategisk plan utformas. Detta för att erhålla kunskap huruvida det är rätt saker som görs och att arbetet som sker ger efterfrågad effekt. Socialt hållbart Borås har nu varit igång sedan 2018 och välfärdsbokslutet visar inte att segregationen har minskat.

Det finns kvarvarande statsbidrag från Tillväxtverket. Dessa kvarvarande medel kommer att användas under 2025.

Beslutet expedieras till

1. Ingen.

För Moderaterna

Marie Jöreteg
Annette Carlson

För Kristdemokraterna

Magnus Sjö Dahl
Hans Thornander

För Sverigedemokraterna

Andreas Exner
Björn Qvarnström